

GAZİANTEP UNIVERSITY JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES

Journal homepage: <http://dergipark.org.tr/tr/pub/jss>

Araştırma Makalesi • Research Article

Yeni Koronavirüs (COVID-19) Salgınının Lojistik ve Ticarete Etkisi

The Effect Of The New Coronavirus (COVID-19) Outbreak On Logistics And Trade

Taner AKÇACI^a, Mehmet Serkan ÇINAROĞLU^{b*}

^a Prof. Dr., Gaziantep Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Bilimler Fakültesi, Gaziantep / TÜRKİYE

ORCID: 0000-0002-5343-0894

^b YL Mezunlu, Gaziantep / TÜRKİYE

ORCID: 0000-0002-5247-9530

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 7 Temmuz 2020

Kabul tarihi: 21 Eylül 2020

Anahtar Kelimeler:

Yeni koronavirüs (Covid-19)

Ekonomi

Lojistik

Ticaret

E-ticaret

ARTICLE INFO

Article History:

Received July 7, 2020

Accepted September 21, 2020

Keywords:

New coronavirus (Covid-19)

Economy

Logistics

Trade

E-commerce

ÖZ

Çin'in Wuhan kentinde 2019 Aralık ayının sonlarında ortaya çıkan yeni koronavirüs salgını tüm dünyayı etkisi altına almış ve salgının giderek yayılmasıyla uluslararası ticaret yavaşlama eğilimine girmiştir. Covid-19 salgını tüm dünyada ekonomik anlamda etkisini hissettiren bu sürecin ne kadar süreceği belirsizliğini korumaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'nün talimatları doğrultusunda ülkeler kısmi sokağa çıkma yasağı uygulaması ile kişilerin yaşam şeklini değiştirmiş ve tüketicinin mobil hizmet veren uygulamalara geçişini teşvik etmiştir. Ayrıca ülkeler taşımacılık türlerini ülkeler arasında kısıtlamış daha sonra tamamen kaldırmıştır. Böylece taşımacılık sektörü gelirlerinin azalmasına sebep olmuştur. Bu çalışmada, 2020 yılında dünyada etkisini gösterdiği Covid-19'un küresel ekonomi üzerindeki etkisini tespit etmek amaçlanmaktadır. Bu amaçla havayolu yolcu sayısı ve yük trafiğinin 2018-2020 yılları arasındaki değişimi analiz edilmiş ve bu salgın hastalığın lojistik sektörünü ve ticareti nasıl etkilediği ortaya konulmuştur.

ABSTRACT

The new coronavirus epidemic that took place in Wuhan, China in late 2019 has affected the whole world, and with the spread of the epidemic, international trade has tended to slow down. While the Covid-19 epidemic has an economic impact worldwide, it remains unclear how long this process will take. In line with the instructions of the World Health Organization, countries have partially changed the way of life with the curfew application and encouraged the consumer to switch to mobile services. In addition, countries restricted their transportation types between countries and later abolished them completely. Thus, the transportation sector caused a decrease in revenues. In this study, it is aimed to determine the effect of Covid-19 on the global economy, which it showed in the world in 2020. For this purpose, the change in the number of airline passengers and load traffic between 2018-2020 and how this epidemic disease affects the logistics sector and trade are revealed.

* Sorumlu yazar/Corresponding author.
e-posta: mserkancinaroglu@hotmail.com

EXTENDED ABSTRACT

New coronavirus identified in January 13, 2020 due to respiratory problems as a result of the researches that developed in Wuhan, China in late December 2019. It was first identified in seafood in animals in the animal market, and then spread to other countries, especially China. The new coronavirus (Covid-19) is impacting international trade and there will be a bad economic expectation for the future of global trade according to experts. The new coronavirus was transmitted to more than 8,525,042 people as of June 20, 2020, and the number of deaths worldwide exceeded 456,973; Both are expected to increase the outbreak spreads. Efforts are being made to develop a treatment for the virus, which is for the elderly and immunocompromised people, but no progress has yet been made. Governments are struggling to deal with the challenges the virus has brought to the global economy and the social disruption in the world. As the new coronavirus not only started a global health crisis, but also emerged in China, which is a production center for many businesses around the world, the reflections of their discontinued economies will disrupt international trade and global transport. Crises such as epidemics, wars, natural disasters, internal conflicts and political instability can affect not only the region or country where the crisis occurred, but also the entire country, regions or the world, leading to a global crisis. The general global economy was attacked on several fronts, with most of the world's leading economies completely stopping their economic activity. Significant, direct and indirect deterioration in production before the disease forced factories in most of the world's production centers to close; It broke the supply chain on the supply side as it failed to provide the necessary inputs. From the demand perspective, while the demand for basic goods such as food, medical equipment and healthcare supplies is high, there has been a decrease in total demand as consumers stayed home to further not spread the disease and stop spreading. The service sector has been severely impacted by tourism, travel and accommodation since the first days of the outbreak; The situation is getting worse due to quarantine and restrictions and unemployment. Companies that postpone or cancel recruitments may have to start layoffs due to loss of income and increased debt. In the US alone, unemployment claims are at record levels in the last week of March. Worst case scenario in this process will be global unemployment. Although it has been reported that shelves are empty in supermarkets around the world, these events are often the result of extreme insecurity in some of the population in highly infected areas, it is not a sign of food insecurity. However, blocking the movement of production inputs such as fertilizers, veterinary medicines, seedlings, animal feed caused by logistics congestions caused less to be presented the market for perishable commodities due to quarantines. The mostly labor intensive agriculture sector has reduced demand from the food processing sector. COVID-19 is a global humanitarian crisis. The virus continues to spread all over the world, putting health systems under unprecedented stress to save lives. Despite many other problems, there is a need to continue the flow of trade, especially to supply basic products and send a signal of confidence for the global economy. Trade is one of the activities needed to save both lives and livelihoods. However, to maintain the flow of trade, the market must meet the necessary conditions, an environment of cooperation and trust in which countries will not impose export restrictions and imports will not pose a health risk. This process is a process in which the international commercial system needs support in many areas from businessmen to the government. On the other hand, in the context of the severe economic tension of COVID-19, it is more important than ever to prevent the increase in existing trade tensions. A strong, shared and transparent knowledge base is critical in supporting international cooperation to sustain strong national policy responses and trade flows. It is critical for countries to fulfill their commitments to report commercial measures against COVID-19 to the World Trade Organization (WTO). It is very important to keep the goods and services sectors needed for the crisis open and working, especially medical supplies, food products. The pandemic process has inevitable costs; traders and consumers also need to avoid costly actions. In addition, it is necessary to avoid export restrictions on basic goods such as medical supplies and food products. OECD can play a particularly important role in looking ahead in the light of past and present experiences, although countries are essentially focused on ensuring the health and economic security of their peoples today; can help governments achieve solid and widespread recovery. There is a need to think about how trade will continue and can help support global recovery to support the recovery of the economy, which was disrupted by COVID-19's blows to countries at different times and rates, and to ensure its sustainability. Doing this means making decisions both today and in the future. As a result, the effects of the new coronavirus epidemic on logistics have been evaluated by integrating with the economy. With the loss effect of the outbreak, logistics mobility will increase again, living standards will rise, foreign currency income will increase and the economy will regain momentum in Turkey.

Giriş

Yeni koronavirüs, Çin'in Wuhan kentinde 2019 Aralık ayının sonlarında solunum yoluna bağlı olarak gelişen, yapılan araştırmalar neticesinde 13 Ocak 2020'de tanımlanan bir yeni virüstür. Bu salgın başlangıçta hayvan pazarında bulunan hayvanlardan deniz ürünlerinde tespit edilmiş daha sonra Çin başta olmak üzere diğer dünya ülkelerine yayılmıştır (Covid19bilgi.saglik.gov.tr, Erişim Tarihi: 20.06.2020).

Covid-19'un etkisine ve bu virüse karşı tedbirlerin geç alınması neticesinde 2020 yılının başında dünya ekonomisi büyük bir tehditle karşı karşıya kalmıştır. Covid-19'un tüm dünyada etkisini göstermeye başlamasıyla küresel ekonomi düşüşe geçmiş, dünya dış ticaretinde büyük bir azalma meydana gelmiştir. Böylece ülkeler ihracat ve ithalat yapamaz duruma gelmişlerdir (Kaya, 2020, s. 233).

Ticaretin yoğun yaşandığı ülkelerde birçok sektör salgın hastalıklardan olumsuz etkilenmiştir. Bu sektörlerin en önemlilerinden biri de lojistik sektördür (Çekorol ve Kurnaz, 2011, s. 49). Lojistik sektörü, ekonomik kalkınmada önemli bir yere sahiptir. Lojistik sektörünün sürdürülebilirliği güven ve istikrara bağlıdır. Yeni koronavirüs (Covid-19) sadece bu salgının ortaya çıktığı ülkeyi değil bütün bölgeyi etkisi altına almakta, salgının bölgesel hatta küresel boyutta yaşanmasına sebep olmaktadır. Buna bağlı olarak lojistik sektörü salgının etkisine ve sonuçlarına bağlı olarak değişik oranlarda dalgalanabilmekte ve ekonomik kayıplar söz konusu olabilmektedir. Lojistik sektörü ithal edilen ya da ihraç edilen bütün ürünlere konu olmakla beraber dış ticaretin ayrılmaz bir parçasıdır. Lojistik ile ithalat, ihracat ve taşımacılık arasında bir ilişkinin olduğu söylenebilir (Göze, 2014, s. 145). Günümüzde ülkelerin birbiri ile bağlantılı hale gelmesinden dolayı, ortaya çıkan bu salgın hastalığın yalnızca o ülkeye zararı olmayıp diğer ülkeleri de etkilemektedir. Bunun sonucunda ulaşım, turizm vb. sektörler yeniden şekil almış ve buna bağlı olarak lojistik sektörü derin bir yara almıştır.

Covid-19 salgınının ekonomik boyutta yarattığı olumsuz etkinin ne kadar süreceği belirsizliğini korumaktadır. Dünyada birçok ülkede sokağa çıkma yasaklarının uygulanması, fiziksel temaslardan kaçınılması neticesinde insanlar ihtiyaçlarını perakende satış yapan mağazalar yerine hızlı ve pratik yol olan e-ticareti kullanmaya başlamışlardır. Bu virüs ile çoğu sektör olumsuz etkilenmiş, e-ticaret ise yükselme eğilimine girmiştir. Salgının nasıl bir seyir izleyeceğinin henüz belli olmaması, insanların yaşam şeklini etkilemiş ve tüketiciler e-ticareti yaygın bir şekilde kullanmaya başlamışlardır (Güven, 2020, s. 252). Tüm bu bilgiler doğrultusunda bu çalışma ile 2020 yılında ortaya çıkan yeni koronavirüs salgınının lojistik sektörü üzerindeki etkileri tespit edilmeye çalışılmış, e-ticarete etkisi, küresel anlamda ekonomik tahminler ile uluslararası dış ticaret tahminleri ortaya konulmuştur.

Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgını ve Küresel Ekonomi

Yeni koronavirüsün ortaya çıkmasından sonra dünya üzerinde birçok değişiklik baş göstermiş, ekonomik olarak zor günler yaşanmaya başlanmıştır. Covid-19 sağlık olarak bulaşmasının yanı sıra ekonomik olarak da bulaşıcı bir hastalıktır. Yeni koronavirüs salgınının yarattığı ekonomik etkinin büyüklüğünün ne olacağı belirsizlik taşımaktadır. Covid-19 ortaya çıkmadan önce dünya ekonomisi iyileşme yolundayken bu salgın hastalık yayıldıkça dünya ekonomisi derin yara almaktadır (Tosunoğlu ve Kasal, 2020, s. 379).

Yeni koronavirüsün hızlı bir şekilde yayılması dünya ekonomisini durma noktasına getirmiştir. Yeni koronavirüs ilk etapta Çin'de ortaya çıktığı için bu ülkenin ekonomisi derin yara almıştır. Bu virüsün şokunun küresel ekonomi üzerindeki potansiyel etkilerine yönelik senaryolar değişkenlik göstermektedir. Uzun vadede ülkeleri bekleyen iki olası senaryodan bahsedebilmektedir. Bunlardan birincisi, virüs varlığını devam ettirdiği takdirde ülkeler sınırlarını büyük ölçüde kapatarak merkezi bir yönetim tavrı sergileyerek içe dönük ekonomik

model sistemini benimseyeceklerdir. Diğer senaryoya göre, virüs şayet kontrol altına alınırsa ülkeler erken toparlanacağı için büyüme hızlarını artırarak dünya ticaretinde büyük bir rol alacaklardır. Bu virüsün 2019 Aralık ayında Çin’de ortaya çıktığında Çin’in büyüme oranının %6,1 olduğu bilindiğine göre, bu iki senaryo göz önüne alındığında virüs kontrol altına alınırsa yeni büyüme oranının %9'lara kadar yükseleceği öngörülmektedir. Aksi bir durumda diğer senaryo gerçekleşir, virüs kontrol altına alınamazsa, diğer ülkeler Çin’den gelecek ürünlere şüpheli yaklaşacak ve bu durum korkuya dönüşeceğinden hatta Çin’den gelecek turist endişesinin artmasıyla mal ve hizmet hareketlerinde azalma beklenmesi tahmin edilmektedir (Alpago ve Alpago, 2020, s. 106).

Covid-19 salgınının hüküm sürdüğü bu ortamda ekonominin toparlanması için belirli bir zamana ihtiyaç vardır. Gelişmekte olan ülkelerin ekonomileri daha çok hizmet sektörüne dayandığından; dışa bağlı olmaları, turizm gelirlerine ihtiyaç duymaları sebebiyle ekonominin bu ülkelerde düzelmesi uzun zaman alacaktır. Ancak gelişmiş ülkelerin ekonomileri sanayi sektörüne dayandığından bu krizden erken çıkacakları, ekonomilerinin daha hızlı düzeleceği tahmin edilmektedir (Kaya, 2020, s. 232).

Yeni koronavirüs, küresel ekonomiyi çoğumuzun daha önce hiç görmediği bir şekilde etkilemektedir. Salgından dolayı üretimde yaşanan, doğrudan ve dolaylı bozulmalar, dünyanın üretim merkezlerinin çoğunda fabrikaları kapanmaya zorlamış; daha az etkilenen bölgelerde ise, gerekli girdileri sağlayamadığı için arz tarafındaki tedarik zincirini kırmıştır. Talep perspektifinden bakıldığı zaman gıda, tıbbi ekipman ve sağlık malzemeleri gibi temel mallarda talep yüksekken, hastalığın daha fazla yayılması, yayılmanın durdurulması için tüketiciler evde kaldıkça toplam talepte düşüşler olmuştur. Hizmet sektörü, salgının ilk günlerinden bu yana turizm, seyahat ve konaklamadan başlayarak ciddi bir şekilde etkilenmiş; karantina ve kısıtlamaların artması ve işsizliğin yükselmesinden dolayı durum daha da kötüye gitmektedir. Her hafta hızla değişen gelişmeler, ekonomik tahminleri de zorlaştırmaktadır (Şanlı, 2020, s. 600).

Aşağıdaki grafikte IMF, UNDESA ve WTO gibi farklı kuruluşların dünyanın büyümesiyle ilgili öngörülerini yer almaktadır:

Grafik 1: Farklı Kuruluşların Dünyanın Büyümesiyle İlgili Farklı Öngörülerini

Kaynak: <https://www.unido.org>, (Erişim Tarihi: 23.06.2020).

Grafik 1’de görüldüğü üzere Dünya Ticaret Örgütü (WTO), 2020 yılı için en kötü durumda yaklaşık %9’luk bir negatif büyüme oranı öngörmektedir. Uluslararası Para Fonu (IMF) küresel büyüme tahminlerini güncelleyerek 2019 yılının sonunda %2,7 olan büyüme oranının, 2020 Nisan ayı ortasında %4,2 negatif büyüme oranının olacağını ileri sürmüştür. Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Dairesi (UNDESA) daha iyimser yaklaşarak en

kötü senaryoda, küresel GSMH %1'e kadar daralacağı tahmininde bulunmuştur. Covid-19 nedeniyle oluşan ekonomik belirsizlik, bütün dünyada ekonomik büyümeyi zora sokmaktadır. Covid-19'un yarattığı ekonomik etkiyi tespit etmek güçtür. Buna bağlı olarak ekonomik görünüm dolayısıyla oluşabilecek riskler belirsizlik taşımaktadır. Aşağıdaki tabloda seçili ülkeler ve dünyadaki ekonomik görünümün yıllar itibarıyla değişimi gösterilmiştir.

Tablo 1: Seçilen Ülkelerin Ekonomik Görünümü

	2019	2020	2021
Dünya	2.9	-2.6	5.3
USA	2.3	-6.4	4.5
Almanya	0.6	-4.6	4.2
Fransa	1.2	-4.6	3.8
İtalya	0.2	-7.2	3.6
İspanya	2.4	-5.9	5.0
İngiltere	1.3	-6.8	4.6
Çin	6.1	1.2	6.2
Japonya	0.8	-4.8	4.0
Brezilya	1.1	-1.8	3.2
Hindistan	5.3	1.3	7.6
Avustralya	1.8	-3.2	4.1

Kaynak: <https://economics.rabobank.com>, (Erişim Tarihi: 24.06.2020).

Tablo 1'de görüldüğü üzere genel olarak küresel alanda GSYH'nin 2020'de %2,6 azalması beklenmektedir. Yeni koronavirüsün etkisini gösterdiği 2020 yılında %7,2 ile en çok azalma gerçekleşen ülke İtalya'dır. Bunu sırasıyla %6,8 ile İngiltere ve %6,4 ile ABD izlemektedir. Tablodan hareketle gelişmiş ülkelerin daha çabuk toparlanacağı gelişmekte olan ülkelerin ise kısmen daha yavaş toparlanacağı tahmin edilmektedir. 2021 yılında ise ülkelerin ekonomik görünümü tahmini olarak gösterilmektedir. Yeni koronavirüs zamanla etkisini kaybederek önümüzdeki dönemlerde pozitif bir seyir izlemesi beklenmektedir.

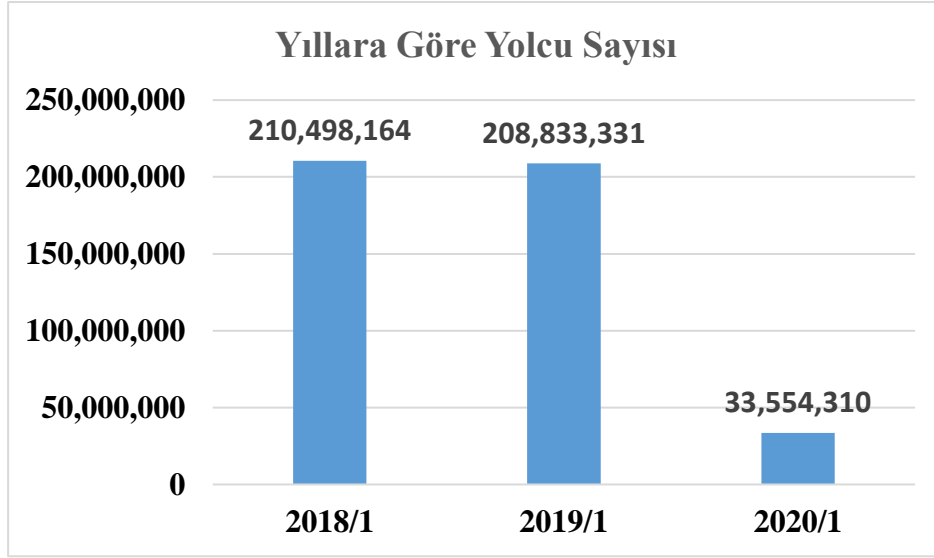
Yeni Koronavirüs Salgınının Lojistik ve Ticarete Etkisi

Yeni koronavirüs ortaya çıktığı tarihten itibaren ekonomi, ticaret, ulaşım ve lojistik başta olmak üzere birçok alanda etkisini göstermiştir. Yeni koronavirüsün ulaştırma ve lojistik sektörlerinde yarattığı etkiyi ekonomi ve ticaretten ayrı değerlendirmemiz olanaksızdır. Dolayısıyla Covid-19'un yarattığı etkileri bir bütün olarak değerlendirmemiz gerekmektedir. Yeni koronavirüs salgını sonucunda aşamalı olarak tüm dünyada ve ülkemizde yolcu ve yük hareketleri sekteye uğramış ve bundan bütün taşımacılık türleri etkilenmiştir. 2020 yılının başlangıcından bu yana, karayolu yolcu ve yük taşımacılığının etkilerine bakıldığında ülkeler salgın nedeniyle giderek daha fazla ülkeye sınır kapılarını kapatarak taşıma ve seyahate çeşitli kısıtlamalar getirmiştir. Ayrıca uluslararası sınır giriş-çıkışlarda ek kontroller yapıldığından araç kuyruklarındaki artış sebebiyle taşımada gecikmeler yaşanmaktadır. Bu gecikmeler neticesinde navlun fiyatları artış göstermektedir. Navlun sevkiyatı pazarının 2019 yılına kıyasla 2020 yılında en kötü %7,5 oranında küçülmesi beklenmektedir. Yeni koronavirüsün etkileri denizyolu taşımacılığında da kendini açık bir şekilde göstermektedir. Asya-Avrupa arasında ticaret yapan gemilerin neredeyse %50'si 2020 yılının ilk çeyreğinde iptal edilmiştir. Çin'de ortaya çıkan bu salgın sebebiyle Çin'e hammadde getiren gemilerin limanlardan geç ayrılması, yükleri geç tahliye etmesi veya edememesi, Çin'den ithal edilen malların geç gelmesi gibi zorluklar navlunların artış göstermesine sebep olmuştur. Bu süreç ülkelerin ihracatını sekteye uğratmaktadır. Covid-19, demiryolu yolcu ve yük taşımacılığını da önemli ölçüde yavaşlatmıştır. Demiryoluna olan talep, diğer taşıma türlerinde olduğu gibi büyük oranda azalma eğilimindedir. Dünya genelinde ve Türkiye özelinde havayolu yolcu ve yük taşımacılığı

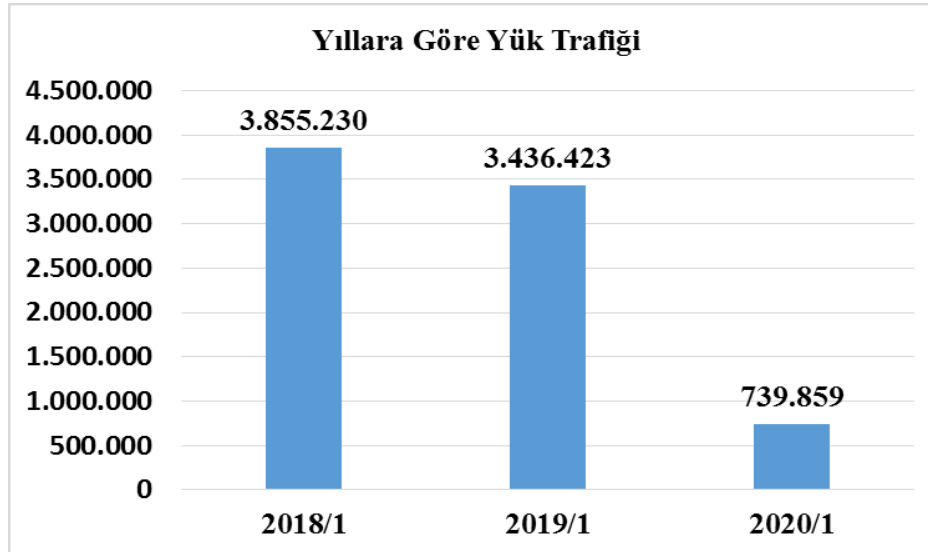
en çok zarara uğrayan ve Covid-19'un olumsuz etkilerinin en çok hissedildiği taşımacılık türlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Dünya genelinde yolcu uçuşları iptal edilmiş, yük taşımacılığında ise kısmen bazı güzergahlar kullanılmıştır. Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği'nin 20 Şubat tarihinde yayımlanan raporuna istinaden faaliyet gösteren havayolu firmalarının yolcu sayılarında 2020 yılında %13'lük bir azalış tahmin edilmektedir. Türkiye tarafından Şubat ayında Çin, İran, Irak, İtalya ve Güney Kore'ye, Mart ayında 9 Avrupa ülkesine toplamda 68 ülkeye uçuş yasağı ilan edilmiş, Haziran ayı itibariyle normalleşme adımlarıyla kısmen yasakların kalktığı görülmektedir (Ige.ist, Erişim Tarihi: 27.06.2020).

Dünya Sağlık Örgütü'nün talimatları doğrultusunda tüm dünyayı etkisi altına alan bu virüse karşı kırmızı alarm geçilmiş durumdadır. Bu salgının dünya geneline yayılmasında, ülkeler arası seyahatlerin etkili olduğu ortaya çıkmaktadır. Böylece ülkeler virüsün yayılmasını durdurmak için bir takım seyahat önlemleri almakta karar kılmışlardır (Wilson ve Chen, 2020, s. 2). Aşağıdaki grafikte havayolu yolcu ve yük taşıma sayılarının yıllara göre dağılımı yer almaktadır.

Grafik 2(a): Havayolu Toplam Yolcu Sayısı

Grafik 2(b) Yük Trafikinin Yıllara Göre Dağılımı

Kaynak: (<https://www.dhmi.gov.tr>, Erişim Tarihi: 24.06.2020).

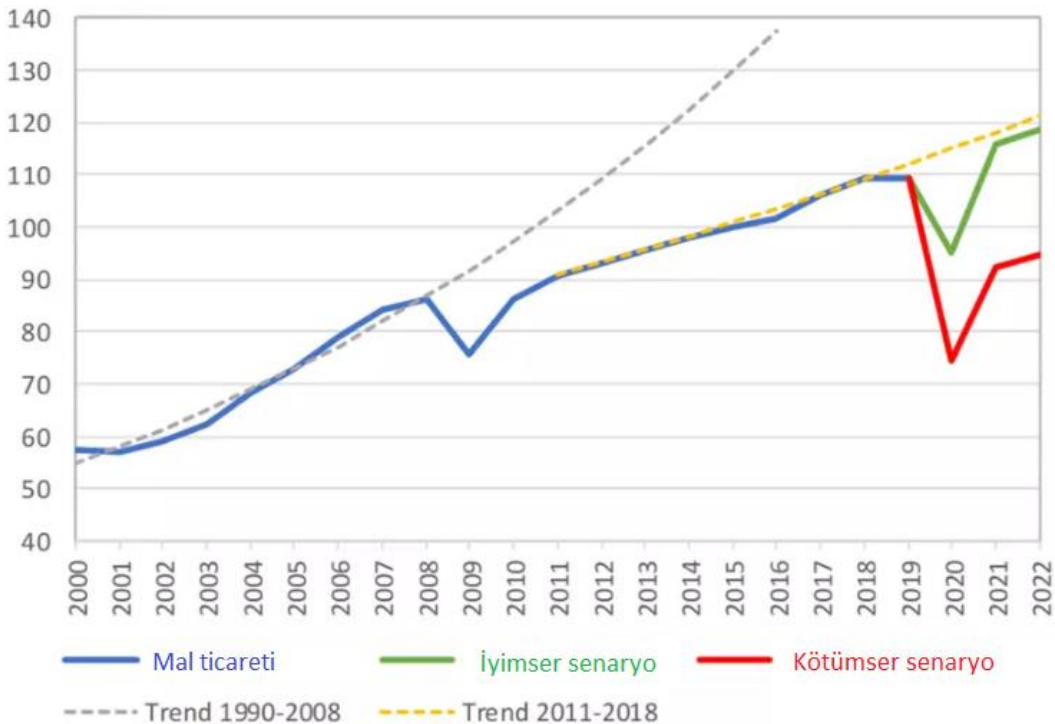
*2020/1= 2020 yılı ilk çeyrek (Ocak-Şubat -Mart) verilerinin toplamıdır.

Grafik 2(a)'da görüldüğü üzere yıllar itibariyle havayolu toplam yolcu sayılarının ilk çeyrek verileri gösterilmiştir. Buna göre 2018 yılının ilk çeyreğinde iç hat, dış hat ve direkt transit uçuşlarda toplam yolcu sayısı 210.498.164 kişidir. 2019 yılının aynı döneminde bir miktar azalsa da 208.833.331 kişiyle yakın bir seyir izlemiştir. Yeni koronavirüs (Covid-19) salgınının etkisini gösterdiği 2020 yılı ilk dönemi itibariyle bir hayli düşüş göstererek 33.554.310 yolcu sayısına gerilemiştir. Önümüzdeki dönemlerde salgının etkisini kaybetmesiyle tekrar artış yaşanacağı tahmin edilmektedir. Grafik 2(b)'de görüldüğü üzere yıllar itibariyle havayolu toplam yük trafiği kapasitesinin ilk çeyrek verileri gösterilmiştir. Buna göre 2018 yılının ilk çeyreğinde iç hat ve dış hat olmak üzere toplam yük trafiği 3.855.230 tondur. 2019 yılının aynı döneminde bir miktar azalış eğilimi gösterse de 3.436.423 ton yük ile bir önceki yıla yakın bir seyir izlemiştir. Yeni koronavirüs (Covid-19) salgınının yayıldığı 2020 yılı ilk dönemi itibariyle büyük bir düşüş göstererek 739.859 tona gerilemiştir. Salgının önümüzdeki dönemlerde etkisini kaybetmesiyle yük trafiğinin beklenen miktara döneceği tahmin edilmektedir.

Yeni koronavirüs salgını ile birlikte küresel pazarda ekonomik birliktelik zayıflamıştır. Dünyanın dört bir yanındaki ülkeler yeni koronavirüs salgınının sağlık durumuyla mücadele ederken, neredeyse tüm faaliyetlerin askıya alınmasıyla dünya ekonomisi ve uluslararası ticarete büyük bir daralma meydana gelmiştir. 2020 yılında dünya ithalat hacminin yaklaşık % 10 düşüş göstermesi tahmin edilmektedir (European Commission, 2020, s.3).

Covid-19 krizinin küresel boyutta ekonomi üzerindeki etkilerini tespit edebilmek için dış ticaret hacminin bilinmesinde yarar vardır. 2019 yılında dünya dış ticaretinde bir düşüş eğilimi vardır. Covid-19 salgınıyla beraber dış ticarete meydana gelen yavaşlama dünya genelinde ekonomik birlikteliği sekteye uğratmıştır. Dünya Ticaret Örgütü (WTO) 2020 yılında basın toplantısında 2019 yılına göre küresel ticaretin %13 ile %32 arasında düşeceğini ve sağlık krizinin ekonomik etkisi hakkında birçok şeyin belirsiz olduğu için geniş bir aralık sunacağını tahmin etmiştir. Aşağıdaki grafikte küresel dış ticaret tahminlerinin yıllar itibariyle gerçekleşme rakamları verilmiştir.

Grafik 3: Uluslararası Dış Ticaret Tahminleri

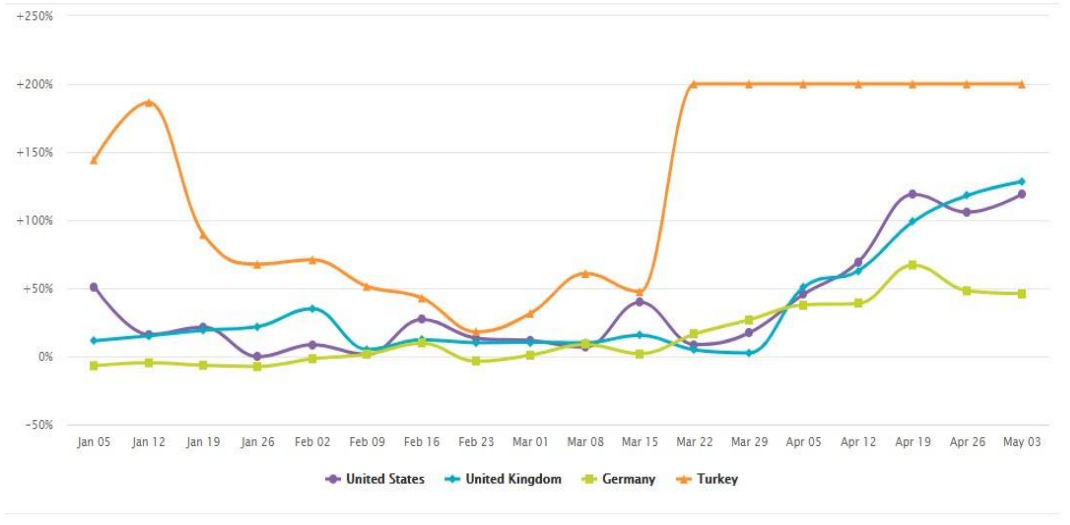
Kaynak: World Trade Organization (WTO), (Erişim Tarihi: 25.06.2020).

Grafik 3’de görüldüğü üzere 2020 dış ticaretinde sert bir düşüş görülmektedir. Küresel dış ticaretin iyimser senaryoda %13, kötümser senaryoda %32 dolaylarında düşeceği beklenmektedir ve 2021-2022 yıllarında bir toparlanma görülmektedir. Covid-19 salgınının süresine ve politik atakların etkinliğine bağlı olarak küresel dış ticarete %21 ile %24 arasında bir toparlanma öngörülmektedir. 2020 yılındaki sert düşüş 2009 yılında yaşanan mali krizin zirvesindeki (%12,5) oranı henüz yakalayamamıştır. Dünya Ticaret Örgütü (WTO), küresel ticaretin üçte bire kadar düşebileceği konusunda uyarıda bulunmuştur.

Covid-19 birçok sektörde düşüşlerin gerçekleşmesine ve insan hayatına bir takım kısıtlamalar getirmiştir. İnsanlar hayatlarını devam ettirebilmek adına temel gıda ve içecek gibi ürünleri çıkıp almakta güçlük çekmektedir. Bu süreçte dünya genelinde temel gıda maddeleri ve diğer birçok ihtiyacın (sağlık, temizlik ürünleri, giyim, kitap, oyuncak ve teknoloji) karşılanması üzere mobil hizmet ve e-ticaret sistemleri yaygın hale gelmiştir. Sokağa çıkma yasakları, sosyal mesafe kuralları ve fiziksel temastan uzak durulması sebebiyle fiziksel ticaret düşüşe geçerek e-ticaret artış eğilimine girmiştir. Bu süreçte birçok sektör olumsuz etkilenirken, e-ticaret bünyesinde devasa bir yükseliş göze çarpmaktadır. Özellikle Dünya Sağlık Örgütü tarafından Covid-19’un pandemi ilan edilmesinin ardından Mart 2020 ilk haftalarından bu yana e-ticaret büyük bir artış göstermiştir (Güven, 2020, s. 256).

Aşağıdaki grafikte ABD, İngiltere, Almanya ve Türkiye’de e- ticaret hacminin aylar itibarıyla değişimi gösterilmiştir.

Grafik 4: Seçilen Ülkelerin E-Ticaret Hacimlerinde Meydana Gelen Değişimler

Kaynak: <https://ccinsight.org/>, web sitesinden yararlanarak tarafımızca grafik haline getirilmiştir.

(Erişim Tarihi: 27.06.2020).

Grafik 4’te görüldüğü üzere ülkelerin e-ticaret hacimlerinde artışın olduğu özellikle Türkiye’de ilk vakaların ortaya çıktığı Mart ayından itibaren büyük bir artış olmuştur. 15 Mart tarihinden sonra Türkiye e-ticaretteki artış %200’lere kadar ulaşmıştır. 15 Mart tarihine gelinceye kadar ABD ve İngiltere’de inişli-çıkışlı bir seyir izlenmiş, karantina önlemleri alınınca e-ticarette artışın yaşandığı görülmüştür. Almanya’da ise normalleşme adımlarının çabuk atılmasıyla karantina ortadan kalkmış ve e-ticarette azalış görülmüştür.

Sonuç

Yeni koronavirüs (Covid-19) bulaşıcı bir hastalık olan solunum yolu enfeksiyonu olarak ortaya çıkmış ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından 11 Mart 2020’de pandemi kabul edilmiştir.

Bu çalışmada virüsün küresel etkileri ekonomik, lojistik, dış ticaret ve e-ticaret bağlamında incelenmiştir. Covid-19 salgını acil sağlık problemi olmasının yanı sıra ekonomilerin çökmesine, ihracat ve ithalatın azalmasına, lojistik bağlamda ulaştırma çeşitlerinin olumsuz etkilenmesine varıncaya dek birçok sektörü etkilemiştir. Covid-19 salgını dünyada tüketicilerin alışkanlıklarını önemli ölçüde değiştirmiştir. Çünkü bu tür salgın hatalıklar sadece yaşandığı dönemi değil uzun vadede kalıcı değişimlere sebep olmaktadır (Türkmen ve Özseri, 2020, s. 61).

Yeni koronavirüs salgını, ekonomik ve toplumsal çöküntü ile büyüyerek devam eden olumsuz bir dönemin yaşandığı bu sürede dünya ekonomisi sekteye uğramıştır. “Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgının Lojistik ve Ticarete Etkisi” başlıklı bu çalışma ile salgının yansıması, 2018-2020 yılları arasındaki döneme ait veriler değerlendirilerek, ulaşım çeşitlerinden olan havayolu taşımacılığının yıllar itibariyle yolcu ve yük trafiği incelenerek etki düzeyi ortaya konulmuştur. Ayrıca küresel anlamda ekonomik tahminleri ile uluslararası dış ticaret tahminleri incelenerek, e-ticaretin ekonomiye etkisi tespit edilmiştir.

Covid-19'un ülkelere farklı zamanlarda ve oranlarda vurduğu darbelerden dolayı bozulan ekonominin toparlanmasını desteklemek ve sürdürülebilir olmasını sağlamak için ticaretin nasıl devam edeceğini ve küresel toparlanmanın desteklenmesine yardımcı olabileceğini düşünmeye ihtiyaç vardır. Bunun yapılması, hem bugün hem de geleceği göz önünde bulundurarak kararlar almak anlamına gelmektedir. Sonuç olarak, yeni koronavirüs salgınının lojistik ve ticaret üzerine etkileri ekonomi ile bütünleştirilerek değerlendirme yapılmıştır. Salgının etkisini yitirmesiyle lojistik hareketlilik yeniden artacak, yaşam standardı yükselecek, döviz geliri artacak ve ülkelerin ekonomisi yeniden ivme kazanacaktır.

Kaynakça

- Alpago, H. ve Alpago, D. O. (2020). Korona virüs ve sosyoekonomik sonuçlar. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 99-104. DOI:10.21733/ibad.716444 .
- Çekerol, G. S. ve Kurnaz, N. (2011). Küresel kriz ekseninde lojistik sektörü ve rekabet analizi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25, s.49.
- European Commission (EC), (2020). European Economic Forecast. Spring 2020, Institutional Paper 125, (Erişim Tarihi: 27.06.2020).
https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip125_en.pdf,
- Erken, H. (2020). *Global Economic Contraction: Re-assessing the impact of COVID-19*. *Economics Rabobank*, (Erişim tarihi: 24.06.2020).
<https://economics.rabobank.com/publications/2020/april/global-economic-contraction/>,
- Göze, S. (2014). *Türkiye 'de lojistik hizmetlerindeki gelişimin dış ticaret üzerine etkileri*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar.
- Güven, H. (2020). Covid-19 pandemik krizi sürecinde e-ticarete meydana gelen değişimler. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, 7(5), 251-268.
- Kaya, D. G. (2020). Koronavirüs pandemisinin küresel ekonomideki izleri: kamu finansman dengesi, ticaret hacmi, enflasyon, işsizlik ve ekonomik büyüme. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, 7(5), 221-237.
- Şanlı, O. (2020). Keynesyen model bağlamında Covid-19 pandemisinin küresel ekonomiye muhtemel etkileri: ABD ve Çin ekonomileri üzerine bir araştırma. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, 7(5), 597-634. ISSN: 2148-9963.

- Tosunoğlu, Ş. ve Kasal, S. (2020). Yeni koronavirüs (covid-19) salgını ve sağlıklı küresel ekonomi için politika uygulamaları: IMF'nin rolü. *Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Dergisi*, 2(1), 35-49.
- Türkmen, M. ve Özşarı, A. (2020). Covid-19 salgını ve spor sektörüne etkileri. *International Journal of Sport Culture and Science*, 8(2), 55-67. Doi: 10.14486/IntJSCS.2020.596.
- UNİDO, (2020). *Coronavirus: the economic impact*, (Erişim tarihi: 23.06.2020). <https://www.unido.org/stories/coronavirus-economic-impact>,
- Wilson, M. E. ve Chen, L.H. (2020). *Travellers give wings to novel coronavirus (2019-nCov)*. *Journal of Travel Medicine*, 2020, 1-3.
- World Trade Organization (WTO), (2020). Trade statistics and outlook: Trade Set To Plunge As COVID-19 Pandemic Upends Global Economy, https://www.wto.org/english/news_e/pres20_e/pr855_e.pdf, (Erişim Tarihi: 25.06.2020).
- <https://ccinsight.org/trends-by-location/#regional-trends>, (Erişim Tarihi:24.06.2020).
- <https://Covid19bilgi.saglik.gov.tr/tr/covid-19-yeni-koronavirüs-hastaligi-nedir>, (Erişim Tarihi: 20.06.2020).
- <https://www.dhmi.gov.tr/sayfalar/istatistik.aspx>, (Erişim Tarihi:24.06.2020).
- <http://lge.ist/degerlendirme/covid-19un-ulastirma-ve-lojistik-sektorune-etkileri/> (Erişim Tarihi: 27.06.2020).
-